

ἀξιώνω, ἀφσιῶ Ἀπουλ. ἀξιώνω κοιν. καὶ Καπ. (Σινασσ.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὀφ. κ. ἀ.) ἀξιών-νω Κύπρ. ἀξιώνου βόρ. ἰδιώμ. ἀξιγώνω Πόντ. (Κερασ.) ἀξιών-νω σύνηθ. ἀξώνω Θήρ. Κρήτ. — Λεξ. Μπριγκ. ἀξώνου Εὐβ. (Κύμ.) Κυδων. ἀξώνου Λέσβ. Ἱξιώνω Δ.Κρήτ. Νίσυρ. Ἱξώνω Κρήτ. Μέσ. ἀξιούμαι Πόντ. (Οἶν.) Ἱξιοῦμαι Πόντ. (Οἶν.) Ἱξοῦμαι Πόντ. (Κερασ.) Προστ. β'. πληθ. ἀξιοῦστε Κύπρ. Μετοχ. ἀξούμενες Σκυρ.

Τὸ μεσν. ἀξιώνω, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀξιῶ, ἐξ οὗ οἱ τύπ. ἀφσιῶ καὶ ἀξιοῦμαι.

Α) Ἐνεργ. **1)** Καθιστῶ ἢ θεωρῶ τινα ἄξιον κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καπ. (Σινασσ.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὀφ. κ. ἀ.): Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἀξιώσῃ νὰ ἰδῇς τὰ παιδιὰ σου καλοπαντρεμένα. Ὁ Θεὸς μ' ἀξίωσε κ' ἦρθα πίσω 'ς τὴν πατρίδα. Νὰ μὴ μ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ δῶ - νὰ πάθω τέτοιο κακό! κοιν. || Φρ. Ὁ Θεὸς νὰ μὴ τ' ἀξιώσῃ! ἢ νὰ μὴν ἀξιώσῃ! (νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ τὸ κακόν!) σύνηθ. || Ἀσμ.

Ἐχεις καὶ γιόν εἰς τὸ σκολεῖο καὶ γιόν εἰς τὸ κοντύλι, νὰ τὸν Ἱξιώνῃ ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ πετραχήλι

Νίσυρ. Ἡ μετοχ. ἐπιθετικ. ἄξιος, ἱκανός, ἐπιτήδειος Κρήτ. Νάξ. Πόντ. (Οἶν.) Σκυρ. κ. ἀ.: Ἀξιωμένος ἄνθρωπος, μάτι νὰ μὴν τὸ πιάσῃ! Νάξ. Εἶναι τὸ ζῶ σου ἀξούμενο; Σκυρ.

2) Ἐπευφημῶ τινα, ἀναγορεύω ἐπιφωνῶν ἄξιος! (τοῦτο γίνεται κατὰ διαφόρους περιστάσεις, οἷον κατὰ τὴν χειροτονίαν κληρικῶν, τὴν βάπτισιν, τὴν μνηστείαν κτ., πολλαχοῦ δὲ τοὺς ἐπευφημouμένους σηκώνουν ὑψηλὰ διὰ διαφόρων μέσων ἐπιφωνοῦντες ἄξιος!) Ἀθῆν. (παλαιότ.) Α.Ρουμελ. (Στενήμαχ. Φιλιππούπ.) Θράκ. (Κασταν. Κομοτ. Μάδυτ. Μυριόφ. Σαρεκκλ.) Πελοπν. (Τεγ. Τρίπ.): Τὸν ἀξίωσαν σήμερον τὸν διὰκον Σαρεκκλ. Τρεῖς φίλοι τ' παλληκάρια τὸν ἀξιῶν'νε, τό σ'κόν'νε μὲ τὸ σκαμνὶ τρεῖς φορὲς καὶ λέγε ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος! (ἔθιμα γάμου) Κασταν. (πβ. Θρακικ. 5 (1934/328). Πβ. ἄξιος 2, ἀξίωμα 2. **β)** Αἰρω, σηκώνω, ὑψώνω (εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις) Μακεδ. (Καταφύγ.) Πελοπν. (Τρίπ.): Φρ. Ἀξιῶνω τὸ τραπέζι (ὑψώνω τὸ τραπέζι μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ φαγητῶν κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν Ἀπόκρεων, δηλ. τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς) Τρίπ. **3)** Περιποιῶ τιμὴν εἰς τι, τιμῶ Εὐβ. (Κύμ. κ. ἀ.) Σάμ. Στερελλ.: Φρ. Ἀξῶσ' τα (τίμησον τὰ φαγητὰ μετέχων τοῦ συμποσίου) Κύμ. Στερελλ. || Ἀσμ.

Ἀφέδῃ μου, πάντα νὰ ζῆς νὰ εἶσ' ἀξιουμένους

Σάμ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Διήγ. Βελισσ. στ. 233 (ἐκδ. Wagner σ. 311) «τιμᾷ καὶ ἀξιώνει τους, αὐθέντας τοὺς ἐποῖκεν». **4)** Παρέχω εἰς τινα βάσανα, ἐνοχλήσεις, βασανίζω, πιέζω Κρήτ.: Μοῦ 'χεις πολλὰ τύραννα ἀξωμένα. Μοῦ Ἱξώσανε πολλά. || Φρ. Τοῦ Ἱξώσε τὰ ὀνίατα (ἀνίατα κακά).

5) Ἀμτβ. αὐξάνω μεγαλώνω (κατ' ἐπίδρασιν καὶ τοῦ ἀξάινω, ὃ ἰδ. ἐν λ. αὐξάινω) Ἀθῆν. (παλαιότ.) Εὐβ. (Στρόπον.) Κύθηρ. Πελοπν. (Κυνουρ.) — Λεξ. Βλαστ.: Τί κάνεις, καλὰ 'σαι; ἀξιώνεις, μεγαλώνεις; Ἀθῆν. Ἀξιώνει τὸ παιδί Κύθηρ. Ἀμα ἀξιώσουν τὰ παιδιὰ του, θὰ πάρῃ κι αὐτὸς ἀέρα Στρόπον. Μεγαλώνει κι ἀξιώνει Λεξ. Βλαστ.

Β) Μέσ. **1)** Τιμῶμαι δι' ἀξιώματος, λαμβάνω ἀξίωμα Πελοπν. (Μεσσ.): Ἡθελε ν' ἀξιώθῃ. **2)** Καθίσταμαι ἀξίος τινος, τυγχάνω τῆς τιμῆς σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ.): Δὲν ἀξιώθηκα νὰ πάω 'ς τὴν χάρι τοῦ ἀγίου σύνηθ. Ἐξιώθα νὰ πάγω 'ς σὸν Ἅγιον Τάφον Κερασ. || Φρ. Νὰ τ' ἀξιῶν-νεστε ἢ ἀξιοῦστε! (ἀπάντησις πρὸς τὸν εὐχόμενον ἄξιον τὸ πρὸς σκύνημά σου! ἢ πρὸς ἄλλην παρομοίαν εὐχὴν) Κύπρ.

3) Κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω σύνηθ.: Δὲν ἀξιώθηκα αὐτὸ ποῦ ἤθελα σύνηθ. Θέλω καὶ ὡ νὰ βγαίνω ἔξω, μὰ δὲν τ' ἀξιῶνομαι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἀποὺ τοοὶ δουλειὲς δὲ τ' ἀξώνομαι

νὰ ῥθῶ νὰ σᾶσε γειτονέψω Κρήτ. Πολεμᾷ νὰ μοῦ γελάσῃ, ἀμ-μὰ ἔν τ' ἀξιῶν-νεταὶ Κύπρ. || Ἀσμ.

Νὰ μὲ χτικιάσῃς πολεμῆς κι ὅλο γι αὐτὸ πασκίζεις, γλήγορα τ' ἀξιώνεσαι καὶ μὴ γακοκαρδίζῃς

Κρήτ.

ἀξίωσι ἢ, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀξίωσις.

Τὸ νὰ ζητῇ τις κάτι μετ' ἐπιμονῆς, ἀπαίτησις: Ἐχει τὴν ἀξίωσι ν' ἀκούμε τοῖς ἀνοησίεις του - νὰ τοῦ κάνωμε αὐτὸ ποῦ θέλει κτ.

ἀξιώσυνη ἢ, Κεφαλλ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Χίος (Καρδάμ.) — Λεξ. Δεξ. Ἡπίτ. ἀξιώσυνη Χίος ἀξιουσύν' Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀξωσύνη Ἀνδρ. Θράκ. ἀξουσύν' Κυδων. Λέσβ. Σάμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄξιος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Γερμ.

Ἱκανότης, δεξιότης ἐνθ' ἄν.: Ἡθελε νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ἀξιώσυνη του Κεφαλλ. Ἐχει ἀξωσύνη μεγάλη Ἀνδρ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3.

Ἀξιώτικος ἐπίθ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. Ἀξιώτης, ὃ ἐκ τοῦ Ἀξία < Νάξια < Νάξος.

1) Ὁ προερχόμενος ἐκ Νάξου, ἐπὶ προϊόντων σύνηθ.: Ἀξιώτικες ἐλαιές. Ἀξιώτικα πορτοκάλια. **2)** Εἶδος χοροῦ Λεξ. Βλαστ.

ἀξόδευτος ἐπίθ. ἀνεξόδευτος Πόντ. (Ὀφ. Χαλδ.) — Λεξ. Περίδ. ἀνιξόδιφτους Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἀξόδευτος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ξοδευτός < ξοδεύω.

1) Παθ. ὁ μὴ δαπανηθεὶς, ὁ μὴ ἐξοδευθεὶς, ἀδαπάνητος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Ὀφ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀξόδευτα ἔχω τὰ λεφτὰ ποῦ πῆρα σύνηθ. Τ' ἐλάδιν ἐπέμ'νε ἀνεξόδευτον (τὸ ἔλαιον ἀπέμεινε ἀδαπάνητον) Χαλδ. Συνών. ἀξόδιαστος (Ι). **β)** Ἀπώλητος σύνηθ. **2)** Ἐνεργ. ὁ μὴ δαπανῶν πολλὰ χρήματα, οἰκονόμος Πόντ. (Ὀφ.): Ἀνεξόδευτος ἐν'.

Πβ. ἀνέξοδος.

ἀξόδιαστος ἐπίθ. (Ι) σύνηθ. ἀξόδᾶστος Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ξοδιαστός < ξοδιάζω.

Ἀξόδευτος 1, ὃ ἰδ., ἐνθ' ἄν.

ἀξόδιαστος ἐπίθ. (ΙΙ) Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ξοδιαστός < ξοδιάζω < ξόδι.

Ὁ μὴ τυχὼν νεκρωσίμου ἀκολουθίας, ἐξοδίου: Ἀξόδιαστο τὸν ἐπήγανε καὶ τὸν ἐθάψανε καὶ φοβοῦμαι πῶς θὰ κακαθροπίσῃ.

ἀξόμπλιαστος ἐπίθ. Ἡπ. Σίφν. ἀξόβλιαστος Ἀνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κρήτ. Κύθν. Λευκ. ἀξόμπλιαστους Ἡπ. (Ζαγόρ.) Λέσβ. Στερελλ. (Ἀμφ.) ἀξόμπλιάστος Πόντ. (Κερασ.) ἀξόμπλιαστος Ἡπ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. ξομπλιαστός < ξομπλιάζω.

1) Ὁ γενόμενος ἄνευ ὑποδείγματος (συνήθως ἐπὶ ἐνδυμάτων ἴσων, τὰ ὅποια κόπτονται χωρὶς ὑπόδειγμα) Πόντ. (Κερασ.) **2)** Ἀποίκιλτος, χωρὶς ξόμπλια Ἀνδρ. Ἡπ. (Ζαγόρ. κ. ἀ.) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Λευκ.: Ἐχ' τοῦ γιὰ καὶ ἀξόμπλιαστου κι δὲν πάει Ζαγόρ. Καμιζόλα ἀξόβλιαστη Σαρεκκλ. **3)** Ἀπαράτηρητος, ἀνεξέταστος Κρήτ. Λέσβ.

4) Ἀκατηγόρητος Ἡπ. (Ζαγόρ.) Κρήτ. Κύθν. Λευκ. Σίφν. Στερελλ. (Ἀμφ.): Δὲν ἀφῆκε κανένα ἀξόβλιαστο Κρήτ. Δὲν ἔμειν' ἀπὸ δαύτη κανένας ἀξόβλιαστος Λευκ. Συνών. ἀψεγάδιαστος.

